==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

શ્રીમતી અનોખા

વિરુદ્ધ

રાજસ્થાન રાજ્ય અને અન્ય

૮ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૩

[રૂમા પાલ અને પી. વેંકટરામા રેડ્ડી, ન્યાયમૂર્તિઓ]

ગાર્ડિયન એન્ડ વોર્ડ્સ એક્ટ, ૧૮૯૦ – કલમ ૭ – વિદેશી નાગરિકો દ્વારા દત્તક વિધાન – તે માટેની આવશ્યકતાઓ – બાળકની માતા પોતાના બાળકને એક જાણીતા વિદેશી દંપતીને દત્તક આપવા માટે સંમત – દત્તક લેનાર માતાપિતા તરીકેની પોતાની યોગ્યતા દર્શાવવા માટે વિદેશી દંપતી દ્વારા સામગ્રી રજૂ કરવામાં આવી – આ અદાલતના ચુકાદાઓને અનુસરીને કલ્યાણ મંત્રાલય દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલી માર્ગદર્શિકાની શરતોનું ચુસ્તપણે પાલન થયેલું નથી – ઠરાવવામાં આવ્યું કે, જ્યાં બાળકના જૈવિક માતાપિતા પોતે બાળકને દત્તક આપતા હોય ત્યાં માર્ગદર્શિકા લાગુ પડતી નથી –– અદાલતે એ જોવાનું

રહે છે કે શું બાળકને સ્વેચ્છાએ દત્તક આપવામાં આવી રહ્યું છે, દત્તક લેનાર માતાપિતા દ્વારા પોતાની યોગ્યતા સાબિત કરવા રજૂ કરાયેલા પુરાવા અને બાળકના હિતને ધ્યાને લેવાનું રહે છે.

સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ એક ઇટાલિયન દંપતી છે. તેમની ભારત મુલાકાત દરમિયાન તેઓ દેશનો પ્રવાસ કરવા માટે અપીલકર્તાના પતિની ટેક્સીનો ઉપયોગ કરતા હતા. અપીલકર્તાના પતિનું અવસાન થયું અને સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ એ અપીલકર્તાના છ બાળકો પૈકીના એક બાળકને દત્તક લેવાની પોતાની ઇચ્છા વ્યક્ત કરી હતી.

સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ એ અપીલકર્તાના બાળકને દત્તક લેવા માટે ગાર્ડિયન એન્ડ વોર્ડ્સ એક્ટ, ૧૮૯૦ ની જોગવાઈઓ હેઠળ જિલ્લા ન્યાયાધીશ સમક્ષ અરજી દાખલ કરી હતી. પોતાની અરજીના સમર્થનમાં તેમણે પોતાની આર્થિક અને સામાજિક સ્થિતિ, તેમની પૃષ્ઠભૂમિ અને બાળકને દત્તક લેવા માટેની પોતાની યોગ્યતા દર્શાવતા અનેક દસ્તાવેજો રજૂ કર્યા હતા. અપીલકર્તાએ સોગંદનામું દાખલ કરીને જણાવ્યું હતું કે સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ દ્વારા બાળકને દત્તક લેવા સામે તેમને કોઈ વાંધો નથી. સમાજ કલ્યાણ વિભાગે પણ ભલામણ કરી હતી કે બાળકને દત્તક આપી શકાય છે.

જિલ્લા ન્યાયાધીશે એવા આધારે સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ ની અરજી ફગાવી દીધી કે ભારત સરકારના કલ્યાણ મંત્રાલય દ્વારા ઘડવામાં આવેલી માર્ગદર્શિકાની શરતોનું પાલન કરવામાં આવ્યું ન હતું. ઉક્ત માર્ગદર્શિકા લક્ષ્મી

કાંત પાંડે વિરુદ્ધ ભારત સંઘ, [૧૯૮૪] ૨ એસસીસી ૨૪૪ માં આ અદાલતના ચુકાદાને અનુસરીને ઘડવામાં આવી હતી. આ માર્ગદર્શિકા હેઠળ, વિદેશી નાગરિક જે દેશનો રહેવાસી હોય તે દેશની સરકાર દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત અથવા લાઇસન્સ પ્રાપ્ત સામાજિક કે બાળ કલ્યાણ એજન્સી દ્વારા બાળક પ્રાયોજિત થયેલું હોવું અનિવાર્ય છે. માર્ગદર્શિકામાં વધુમાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે ભારત સરકારના કલ્યાણ મંત્રાલયની સેન્ટ્રલ એડોપ્શન રિસોર્સ એજન્સી (કારા) પાસેથી 'ના વાંધા પ્રમાણપત્ર' મેળવવું જરૂરી હતું.

અપીલકર્તાએ હાઇકોર્ટ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી, જેણે તે અપીલ ફગાવી દીધી હતી. ત્યારબાદ, અપીલકર્તાએ વિશેષ પરવાનગી અરજી મારફતે આ અદાલત સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી.

અપીલ મંજૂર કરતાં અને કેટલીક શરતો નિર્ધારિત કરતાં, અદાલતે

ઠરાવવામાં આવ્યું : ૧. સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ દ્વારા દત્તક વિધાન માટેની પોતાની અરજીના સમર્થનમાં રજૂ કરવામાં આવેલી સામગ્રીને ધ્યાને ન લઈને અને માત્ર કલ્યાણ મંત્રાલય દ્વારા ઘડવામાં આવેલી માર્ગદર્શિકાના આધારે જ ગાર્ડિયન એન્ડ વોર્ડ્સ એક્ટ, ૧૮૯૦ હેઠળની અરજી ફગાવી દેવામાં હાઇકોર્ટે અને જિલ્લા ન્યાયાધીશે ભૂલ કરી હતી. [પ૨૦–એ]

૨.૧. લક્ષ્મી કાંત પાંડે વિરુદ્ધ ભારત સંઘના ચુકાદામાં બાળકોના ત્રણ વર્ગોનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે : (૧) એવા બાળકો કે જેઓ અનાથ અને નિરાધાર છે અથવા જેમના જૈવિક માતાપિતાનો પત્તો મેળવી શકાતો નથી; (૨)

એવા બાળકો કે જેમના જૈવિક માતાપિતાનો પત્તો મેળવી શકાય તેમ છે પરંતુ તેમણે દત્તક આપવા માટે તેમને ત્યજી દીધા છે અથવા સોંપી દીધા છે; (૩) પોતાના જૈવિક માતાપિતા સાથે રહેતા બાળકો. જ્યાં સુધી તે ચુકાદાનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી ત્રીજી શ્રેણીને વિચારણામાંથી સ્પષ્ટપણે બાકાત રાખવામાં આવી છે "કારણ કે આ પ્રકારના કેસોમાં, વિદેશી માતાપિતાને પોતાનું બાળક દત્તક આપવું કે નહીં તે નક્કી કરવા માટે જૈવિક માતાપિતા જ શ્રેષ્ઠ વ્યક્તિઓ હશે". તેનું કારણ સ્પષ્ટ છે. સામાન્ય રીતે, જે માતાપિતા સાથે બાળક રહેતું હોય તેવા કોઈ પણ માતાપિતા જ્યાં સુધી પોતે સંતુષ્ટ ન થાય કે તે બાળકના સર્વોત્તમ હિતમાં રહેશે, ત્યાં સુધી બાળકને દત્તક આપવા માટે સંમત થશે નહીં. તે સૌથી મોટું રક્ષણ છે. આ ચુકાદામાં આપવામાં આવેલા નિર્દેશો બાળકોની પ્રથમ અને બીજી શ્રેણી પૂરતા જ મર્યાદિત છે. [૫૨૦–એફ–એચ; ૫૨૧–એ]

લક્ષ્મી કાંત પાંડે વિરુદ્ધ ભારત સંઘ, [૧૯૮૪] ૨ એસસીસી ૨૪૪, સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો.

૨.૨. કલ્યાણ મંત્રાલય દ્વારા ઘડવામાં આવેલી માર્ગદર્શિકા ત્રીજી શ્રેણીના બાળકો, એટલે કે પોતાના જૈવિક માતાપિતા સાથે રહેતા હોય અને જેમને કોઈ જાણીતા દંપતીને દત્તક આપવાના હોય, જેવી કે આ કેસમાં પરિસ્થિતિ છે, તેમના સંબંધમાં અનુસરવાની દત્તક પ્રક્રિયાના નિયમન સાથે સંબંધિત નથી. માત્ર એવા કિસ્સાઓમાં જ કે જ્યાં પ્લેસમેન્ટ ઓથોરિટીનું નિર્વૈયક્તિક ધ્યાન સંકળાયેલું હોય ત્યાં આ પ્રક્રિયાનું ઝીણવટપૂર્વક નિરીક્ષણ કરવાની જરૂરિયાત

રહે છે, જેમાં કલ્યાણ મંત્રાલયની સેન્ટ્રલ એડોપ્શન રિસોર્સ એજન્સી (કારા) પાસેથી ના વાંધા પ્રમાણપત્ર મેળવવું, માન્યતા પ્રાપ્ત રાષ્ટ્રીય એજન્સી દ્વારા દત્તક વિધાનનું પ્રાયોજન અને માન્યતા પ્રાપ્ત વોલન્ટરી કોઓર્ડિનેટિંગ એજન્સી (વીસીએ) દ્વારા આંતર–દેશીય દત્તક વિધાનની ચકાસણી કરાવવાનો સમાવેશ થાય છે. ખરેખર તો કેટલીક અપ્રમાણિક પ્લેસમેન્ટ એજન્સીઓ દ્વારા આચરવામાં આવતી ગેરરીતિઓ, ખાસ કરીને બાળકોની તસ્કરીને નાબૂદ કરવાના હેતુસર જ આ માર્ગદર્શિકા હેઠળ કારાની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. [પ૨૨–ડી–એફ]

૨.૩. કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા અનેક નિર્ણયો પૈકીનો કોઈપણ નિર્ણય, કોઈ વ્યક્તિના પોતાના બાળકને નિર્દિષ્ટ વ્યક્તિઓ, કે જેઓ વિદેશી મૂળના હોઈ શકે છે, તેમને દત્તક આપવાના કાનૂની અધિકારો અને પસંદગી પર તરાપ મારતો નથી. આવા કેસોમાં કોર્ટે ગાર્ડિયન એન્ડ વોર્ડ્સ એક્ટ, ૧૮૯૦ ની કલમ ૭ હેઠળ કરવામાં આવેલી અરજી પર કાર્યવાહી કરવાની હોય છે અને બાળકને સ્વેચ્છાએ તેમજ દત્તક વિધાનના પરિણામો એટલે કે તે બાળક કાયદેસર રીતે દત્તક લેનાર માતાપિતાના કુટુંબનું બની જશે તે બાબતથી સંપૂર્ણપણે વાકેફ થઈને, નાણાં મેળવવા જેવાં કોઈપણ બાહ્ય કારણો કે પ્રલોભનથી પ્રેરિત થયા વિના દત્તક આપવામાં આવી રહ્યું છે; દત્તક લેનાર માતાર્પિતાએ પોતાની યોગ્યતાના સમથ નમાં પુરાવા રજૂ કર્યા છે અને આખરે આવી ગોઠવણ બાળકના સર્વોત્તમ હિતમાં રહેશે, તે બાબતો અંગે સંતુષ્ટ થયા પછી જ તે અરજીનો નિકાલ કરવાનો હોય છે. [પ૨૩–જી–એચ; પ૨૪–એ–

બી]

લક્ષ્મી કાંત પાંડે વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય, [૧૯૮૫] સપ્લી. એસ.સી.સી. ૭૦૧; લક્ષ્મી કાંત પાંડે વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, [૧૯૮૭] ૧ એસ.સી.સી. ૬૬; લક્ષ્મી કાંત પાંડે વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય, [૧૯૯૧] ૪ એસ.સી.સી. ૩૩; સુમનલાલ છોટાલાલ કામદાર અને અન્ય વિરુદ્ધ આશા ત્રિલોકભાઈ શાહ (કુમારી) અને અન્ય, [૧૯૯૫] ૩ એસ.સી.સી. ૭૦૦; કર્ણાટક સ્ટેટ કાઉન્સિલ ફોર ચાઈલ્ડ વેલ્ફેર અને અન્ય વિરુદ્ધ સોસાયટી ઓફ સિસ્ટર્સ ઓફ ચેરિટી સેન્ટ ગેરોસા કોન્વેન્ટ અને અન્ય, [૧૯૯૫] સપ્લી. ૪ એસ.સી.સી. ૫૨૯; ઈન્ડિયન કાઉન્સિલ સોશિયલ વેલ્ફેર અને અન્ય વિરુદ્ધ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય અને અન્ય, [૧૯૯૯] ૬ એસ.સી.સી. ૩૬૫ અને લક્ષ્મી કાંત પાંડે વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય, [૨૦૦૧] ૯ એસ.સી.સી. ૩૭૯, સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો.

૩. હાલના કેસમાં, જોકે કલ્યાણ મંત્રાલય દ્વારા ઘડવામાં આવેલી માર્ગદર્શિકા લાગુ પડતી નથી, તેમ છતાં સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ એ એવા પુરાવા રજૂ કર્યા હતા કે જે હોમ સ્ટડી રિપોર્ટ માટે જરૂરી તમામ વિગતોને પૂર્ણ કરતા હતા. અપીલકર્તાએ સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ સાથેની પોતાની નિકટતા તેમજ તેઓ બાળકી પોતાની જ હોય તે રીતે તેનો ઉછેર અને સંભાળ કરશે તેવી પોતાની દ્રઢ પ્રતીતિને વારંવાર સમર્થન આપીને પુષ્ટ કરી છે. સામાવાળા નં. ૨

અને ૩ એ દત્તક લેનાર માતાપિતા તરીકે પોતાની યોગ્યતાને વાજબી ઠેરવવા માટે પૂરતા પુરાવા રજૂ કર્યા છે. [૫૨૪–બી–ડી]

દીવાની અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર : દીવાની અપીલ નંબર ૯૬૩૧/૨૦૦૩.

રાજસ્થાન હાઇકોર્ટ દ્વારા સી.એમ.એ. નંબર ૭૩૩/૨૦૦૨ માં તારીખ ૨૯.૧૧.૨૦૦૨ ના રોજ આપવામાં આવેલા ચુકાદા અને હુકમ સામે.

અપીલકર્તા તરફથી એસ.બી. સાન્યાલ, અજય કે. શર્મા, બાંકે બિહારી, વિજય સિંહ અને કે.કે. રાય.

સામાવાળાઓ તરફથી અંભોજ કુમાર સિન્હા, વી.એન. રઘુપતિ, રંજી થોમસ, સુશ્રી ભારતી ઉપાધ્યાય અને અમિત શુક્લા.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ રૂમા પાલ દ્વારા આપવામાં આવેલ.

પરવાનગી આપવામાં આવે છે.

બેબી અલકા સિંહ એ શ્રીમતી અનોખા અને સુમેર સિંહ યાદવની પુત્રી છે. સુમેર સિંહ યાદવ એક ટેક્સી ચાલક હતા. સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ ઇટાલિયન નાગરિકો છે. છેલ્લા ૨૦ વર્ષ દરમિયાન વ્યક્તિગત રીતે અથવા સંયુક્તપણે ભારતની પોતાની વારંવારની મુલાકાતો વખતે તેઓ દેશભરમાં પ્રવાસ કરવા માટે સુમેર સિંહની ટેક્સીનો ઉપયોગ કરતા હતા. આશરે ત્રણ વર્ષ અગાઉ, સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ ને તેમના ગંતવ્ય સ્થાને પહોંચાડ્યા પછી થયેલા એક અકસ્માતના

પરિણામે સુમેર સિંહનું મૃત્યુ થયું હતું. સુમેર સિંહ અને અમારી સમક્ષ ઉપસ્થિત અપીલકર્તા અનોખાને છ સંતાનો હતાં, જે પૈકી પાંચ દીકરીઓ હતી. સુમેર સિંહના અવસાન પછી, સામાવાળા નં. ૨ અને ૩, કે જેમને તે સમયે પોતાનું કોઈ સંતાન નહોતું, તેઓ આ દીકરીઓ પૈકીની એક એટલે કે બેબી અલકાને દત્તક લેવા માંગતા હતા. શ્રીમતી અનોખા સંમત થયાં હતાં.

જાન્યુઆરી ૨૦૦૧ માં, સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ દ્વારા જિલ્લા ન્યાયાધીશ, અલવરની અદાલતમાં ગાર્ડિયન એન્ડ વોર્ડ્સ એક્ટ, ૧૮૯૦ ની કલમ ૭, ૧૦ અને ૧૭ હેઠળ એક અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી, જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે સાથે એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તેઓ નિઃસંતાન છે, તેઓ જવાબદાર નાગરિકો છે, તેઓ પોતાનો વ્યવસાય ચલાવે છે અને ઘણી સારી આવક મેળવે છે, તેઓ ઈટાલીમાં સ્થાવર તેમજ જંગમ મિલકતો ધરાવે છે, તેઓ બેબી અલકાને ખૂબ સ્નેહ કરશે અને તેના કલ્યાણની દેખરેખ રાખશે તથા તેને ઈટાલી ખાતે શ્રેષ્ઠ શિક્ષણ અને ઉત્તમ પરિવેશ પૂરું પાડશે. પોતાની અરજીના સમર્થનમાં, સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ દ્વારા જિલ્લા ન્યાયાધીશ સમક્ષ નીચે મુજબની સામગ્રી રજૂ કરવામાં આવી હતી :

૧. વેનિસની અદાલતના પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર દ્વારા આપવામાં આવેલું એ બાબતનું પ્રમાણપત્ર કે તે બંને વ્યક્તિઓ પૈકી કોઈની પણ વિરુદ્ધ કોઈ ફોજદારી કાર્યવાહી પેન્ડિંગ નથી;

૨. હાથ ધરવામાં આવેલી તપાસના અનુસંધાને સામાવાળાઓની પારિવારિક

પૃષ્ઠભૂમિ, વર્તમાન નાણાકીય સ્થિતિ, તેમનો વ્યવસાય, તેમની સામાજિક સ્થિતિ અને તેમના વ્યક્તિત્વની વિગતો પૂરી પાડતો સ્થાનિક આરોગ્ય કચેરીના ફેમિલી એડવાઇઝરી બ્યુરોનો અહેવાલ. તે અહેવાલમાં એવો નિષ્કર્ષ કાઢવામાં આવ્યો હતો કે આ દંપતીના લગ્ન ૧૯૮૬ થી થયાં હતાં અને તેઓ હંમેશા પોતાનું એક કુદરતી સંતાન તથા અન્ય એક દત્તક સંતાન મેળવવાની ઇચ્છા ધરાવતા હતા. આ અહેવાલની તારીખ સુધીમાં તેઓ પોતાનું સંતાન પ્રાપ્ત કરવામાં અસફળ રહ્યા હતા;

૩. તેમના રહેઠાણની સગવડ, સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ વચ્ચેનો વૈવાહિક સુમેળ તથા માતાપિતા તરીકેની તેઓની સક્ષમતા સંબંધિત એક મનોવૈજ્ઞાનિક અને એક સામાજિક કાર્યકર દ્વારા આપવામાં આવેલું પ્રમાણપત્ર;

૪. મ્યુનિસિપલ સત્તાવાળાઓ દ્વારા જારી કરવામાં આવેલ નાગરિકતાનું પ્રમાણપત્ર;

૫. એકત્રિત કરવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે વેનિસની કિશોર અદાલતની એક ડિક્રી, જેમાં એવું જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું કે તે દંપતી "સુસંતુલિત, પરિપક્વ, સુગ્રથિત, દત્તક વિધાન સંબંધી સમસ્યાઓ પ્રત્યે સભાન" હતું અને તેઓ "વિદેશી રાષ્ટ્રીયતા ધરાવતા સગીરને દત્તક લેવા માટે યોગ્ય" હતા;

૬. નાણાકીય સધ્ધરતા પ્રમાણિત કરતા આવકવેરાના રેકોર્ડ્સ;

૭. સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા ચલાવવામાં આવતા વ્યવસાયના સંબંધમાં ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ, ઇન્ડસ્ટ્રી એન્ડ એગ્રીકલ્ચર, વેનિસ દ્વારા જારી કરવામાં આવેલું પ્રમાણપત્ર.

જિલ્લા ન્યાયાધીશે રાજસ્થાન રાજ્યના સમાજ કલ્યાણ વિભાગ તેમજ અપીલકર્તાને નોટિસો જારી કરી હતી અને બાળકી અલકાના વાલી તરીકે સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ ની સૂચિત નિમણૂક સંબંધિત નોટિસો સ્થાનિક વર્તમાનપત્રોમાં પ્રસિદ્ધ કરવાનો નિર્દેશ પણ આપ્યો હતો. સદરહુ નોટિસો વિધિવત અને નિયમાનુસાર પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી હતી. અપીલકર્તાએ જિલ્લા ન્યાયાધીશ સમક્ષ એક સોગંદનામું દાખલ કર્યું હતું, જેમાં તેણીએ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે તેણી છેલ્લા ૨૦ વર્ષથી સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ ને અંગત રીતે ઓળખતી હતી અને જો તેઓને તેણીની નાની પુત્રીના કાયદેસરના વાલી તરીકે નિમવામાં આવે તો તેણીને તેમાં કોઈ પણ પ્રકારનો વાંધો નહોતો. તારીખ ૨૬.૭.૨૦૦૧ ના રોજ નાયબ કલેક્ટર, સમાજ કલ્યાણ વિભાગ, અલવર તરફથી એક અહેવાલ પણ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં તે બાળકીને દત્તક આપી શકાય તેવી સ્પષ્ટ ભલામણ કરવામાં આવી હતી. આ અહેવાલ સ્વર્ગસ્થ સુમેર સિંહના પરિવારની નાણાકીય પરિસ્થિતિની ઊંડાણપૂર્વક તપાસ કર્યા બાદ અને અપીલકર્તા અનોખાની અંતરની ઇચ્છા જાણી લીધા પછી રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો. બંને સામાવાળાઓ પણ જિલ્લા ન્યાયાધીશ સમક્ષ રૂબરૂ ઉપસ્થિત થયા હતા અને સોગંદ પર એ બાબતનો પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો કે તેઓ તે બાળકીની સંપૂર્ણ દેખભાળ રાખશે અને તેઓ શારીરિક, આર્થિક તેમજ

ભાવનાત્મક રીતે તેમ કરવા માટે પૂર્ણપણે સક્ષમ હતા.

જોકે, જિલ્લા ન્યાયાધીશનો એવો સુસ્પષ્ટ મત હતો કે પ્રસ્તુત દત્તક વિધાન એક વિદેશી દંપતી દ્વારા અમલમાં મૂકવાનું હોવાના કારણે, ભારત સરકારના કલ્યાણ મંત્રાલય દ્વારા જારી કરવામાં આવેલી 'ભારતીય બાળકોનું દત્તક વિધાન' માટે નિર્ધારિત માર્ગદર્શિકા (જે હવે પછી 'માર્ગદર્શિકા' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) નું અનિવાર્યપણે પાલન કરવું પડશે. આ માર્ગદર્શિકા અનુસાર એવી આવશ્યકતા રહે છે કે તે વિદેશી વ્યક્તિ જે દેશની નિવાસી હોય તે દેશની સરકાર દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત અથવા લાયસન્સ પ્રાપ્ત કોઈ સામાજિક કે બાળ કલ્યાણ સંસ્થા દ્વારા બાળકને વિધિવત પ્રાયોજિત કરવામાં આવેલું હોવું જોઈએ. તેથી, એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે જ્યાં સુધી ઈટાલીમાં આવેલી કોઈ અધિકૃત એજન્સી દ્વારા તપાસ અહેવાલ રજૂ કરવામાં ન આવે અને ભારત સરકારના કલ્યાણ મંત્રાલય દ્વારા 'વાંધા રહિત પ્રમાણપત્ર' જારી કરવામાં ન આવે, ત્યાં સુધી વાલી તરીકે વિદેશીઓની નિમણૂક કરવા માટેની કોઈ પણ અરજી અદાલત સમક્ષ રજૂ કરી શકાશે નહીં. જિલ્લા ન્યાયાધીશે એવું ઠેરવ્યું હતું કે બાળકના જૈવિક માતાપિતા જીવિત છે કે નહીં તે ધ્યાને લીધા વિના પણ આ માર્ગદર્શિકા લાગુ પડશે.

સદરહુ અરજી નામંજૂર થતાં, અપીલકર્તા દ્વારા તે હુકમ સામે હાઇકોર્ટ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી હતી. હાઇકોર્ટનો પણ એવો જ મત હતો કે આ કેસમાં માર્ગદર્શિકા લાગુ પડે છે. તેથી, તેણે સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ ને

એવો નિર્દેશ આપ્યો હતો કે ઈટાલી સરકાર દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત અથવા લાયસન્સ ધરાવતી સામાજિક કે બાળ કલ્યાણ મંડળી દ્વારા તેને વિધિવત પ્રાયોજિત કરવામાં આવે તે પછી જ તેઓ વાલી તરીકે નિમાવા માટે નવેસરથી નવી અરજી કરે. તદુપરાંત, હાઇકોર્ટે એવું પણ જણાવ્યું હતું કે સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ એ સેન્ટ્રલ એડોપ્શન રિસોર્સ એજન્સી (કારા) પાસેથી વાંધા રહિત પ્રમાણપત્ર મેળવવું પડશે. જો તેઓ આવું પ્રમાણપત્ર પ્રાપ્ત ન કરે, તો વાલીપણાની નિમણૂક માટેની તેમની અરજી ધ્યાને લેવામાં આવશે નહીં કે તેના પર કોઈ વિચારણા કરવામાં આવશે નહીં.

અપીલકર્તાએ ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ આ સર્વોચ્ચ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો છે. તેણીએ હાઇકોર્ટ અને જિલ્લા ન્યાયાધીશ સમક્ષ પોતે લીધેલા વલણનો જ પુનરોચ્ચાર કર્યો છે, એટલે કે ભારતીય બાળકોને દત્તક આપવા સંબંધિત કલ્યાણ મંત્રાલય દ્વારા જારી કરવામાં આવેલી માર્ગદર્શિકા પોતાના જૈવિક માતાપિતા સાથે રહેતા બાળકોને દત્તક લેવાના કિસ્સામાં લાગુ પડતી નથી અને આ માર્ગદર્શિકા માત્ર એવા કિસ્સાઓમાં જ લાગુ પડે છે જ્યાં બાળક તદ્દન નિરાધાર હોય અથવા ત્યજી દેવાયેલું હોય અથવા તો સામાજિક સંસ્થાઓ કે બાળ કલ્યાણ કેન્દ્રોમાં રહેતું હોય. આ અદાલતે તારીખ ૨૮મી એપ્રિલ, ૨૦૦૩ ના રોજ સામાવાળાઓને નોટિસ પાઠવી હતી. રાજ્ય દ્વારા આ સ્પેશિયલ લીવ પિટિશનનો વિરોધ કરતું એક પ્રત્યુત્તર સોગંદનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું.

અમારા સુવિચારિત મતે, સામાવાળા નં. ૨ અને ૩ દ્વારા પોતાની અરજીના સમર્થનમાં રજૂ કરવામાં આવેલી સમગ્ર સામગ્રી પર યોગ્ય વિચારણા ન કરીને અને માત્ર માર્ગદર્શિકાના આધારે જ ગાર્ડિયન એન્ડ વોર્ડ્સ એક્ટ, ૧૮૯૦ હેઠળની અરજીને ફગાવી દઈને હાઇકોર્ટ અને જિલ્લા ન્યાયાધીશે ગંભીર ભૂલ કરી છે. જે પૃષ્ઠભૂમિમાં આ માર્ગદર્શિકા જારી કરવામાં આવી હતી તે પૃષ્ઠભૂમિ આ અદાલતના અનેક નિર્ણયોની હતી, જેમાંનો સર્વપ્રથમ ચુકાદો લક્ષ્મી કાંત પાંડે વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, એઆઇઆર (૧૯૮૪) એસસી ૪૬૯: [૧૯૮૪] ૨ એસસીસી ૨૪૪ છે. આ હકીકત સદરહુ માર્ગદર્શિકાના ફકરા ૧.૧ માં દર્શાવવામાં આવેલા તેના જાહેર ઉદ્દેશ પરથી સ્પષ્ટપણે ફલિત થાય છે જે "૧૯૮૪ અને ૧૯૯૧ વચ્ચે એલ.કે. પાંડે વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્યના કેસમાં ભારતીય સુપ્રિમ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાઓની શ્રેણીમાં નિર્ધારિત ધોરણો અને સિદ્ધાંતોના માળખા હેઠળ દત્તક વિધાન માટે એક સુદ્રઢ આધાર પૂરો પાડવાનો છે". આ અદાલતનો મૂળ નિર્ણય લક્ષ્મી કાંત પાંડે નામના એક વ્યક્તિ દ્વારા લખાયેલા પત્રના આધારે લેવામાં આવ્યો હતો, જેમાં વિદેશી માતાપિતાને ભારતીય બાળકો દત્તક આપવાના કામમાં લાગેલી સામાજિક સંસ્થાઓ અને સ્વૈચ્છિક એજન્સીઓ દ્વારા આચરવામા આવતી ગેરરીતિઓ અંગે ફરિયાદ કરવામાં આવી હતી. માત્ર ઇન્ડિયન કાઉન્સિલ ઓફ સોશિયલ વેલ્ફેર દ્વારા જ નહીં, પરંતુ વિદેશી માતાપિતા દ્વારા ભારતીય બાળકોને દત્તક આપવા અને સોંપવાના કાર્યમાં જોડાયેલી વિદેશી સંસ્થાઓ તેમજ ભારતીય સંસ્થાઓ દ્વારા પણ સોગંદનામા દાખલ કરવામાં આવ્યા બાદ આ

ચુકાદામાં તે સમગ્ર સમસ્યા પર ખૂબ જ વિગતવાર વિચારણા કરવામાં આવી છે. તે ચુકાદામાં બાળકોના ત્રણ વર્ગોનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે: (૧) એવા બાળકો જે અનાથ અને નિરાધાર છે અથવા જેમના જૈવિક માતાપિતા શોધી શકાતા નથી; (૨) એવા બાળકો જેમના જૈવિક માતાપિતા શોધી શકાય તેમ છે પરંતુ તેઓએ તેમને દત્તક આપવા માટે ત્યજી દીધા છે અથવા સોંપી દીધા છે; અને (૩) પોતાના જૈવિક માતાપિતા સાથે રહેતા બાળકો. જ્યાં સુધી સદરહુ ચુકાદાનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી ત્રીજા વર્ગને સ્પષ્ટપણે વિચારણામાંથી બાકાત રાખવામાં આવ્યો છે "કારણ કે આવા વર્ગના કેસોમાં, વિદેશી માતાપિતાને પોતાનું બાળક દત્તક આપવું કે નહીં તે નક્કી કરવા માટે જૈવિક માતાપિતા જ શ્રેષ્ઠ વ્યક્તિઓ હશે" ૧. તેનું કારણ તદ્દન સ્પષ્ટ છે. સામાન્ય સંજોગોમાં, જે માતાપિતા સાથે બાળક રહેતું હોય તેવા કોઈ પણ માતાપિતા જ્યાં સુધી પોતાને સંપૂર્ણ સંતોષ ન થાય કે તે બાબત બાળકના સર્વોત્તમ હિતમાં હશે ત્યાં સુધી બાળકને દત્તક આપવા માટે સંમત થશે નહીં. તે જ સૌથી મોટો સુરક્ષા ઉપાય છે. [૧. એજન, અહેવાલનો ફકરો ૧૧.]

સદરહુ ચુકાદામાં જે નિર્દેશો આપવામાં આવ્યા છે તે બાળકોના પ્રથમ અને દ્વિતીય વર્ગ પૂરતા જ સીમિત રાખવામાં આવ્યા છે, જેમાં પ્રથમ વર્ગના કેસોમાં આવતા બાળકોના સંબંધમાં ઘણી વધુ કડક અને ચુસ્ત આવશ્યકતાઓ નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે. જ્યાં સુધી બીજા વર્ગ હેઠળ આવતા બાળકોને દત્તક આપવાનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી આવી આવશ્યકતાઓ એટલી બધી કઠોર કે કડક નથી. તેમાં માત્ર એટલી જ બાબત અપેક્ષિત અને આવશ્યક છે કે ૨:

"..... જે સંસ્થા અથવા કેન્દ્ર અથવા બાળ સંભાળ ગૃહ કે સામાજિક અથવા બાળ કલ્યાણ એજન્સીને બાળક સોંપવામાં આવી રહ્યું હોય, તેના દ્વારા બાળકને દત્તક આપવા માટે તેનો ત્યાગ કરવા સંબંધી યોગ્ય નિર્ણય લેવામાં તેઓને (એટલે કે, જૈવિક માતાપિતાને) યોગ્ય અને પૂરતી સહાય પૂરી પાડવામાં આવવી જોઈએ. જૈવિક માતાપિતા દ્વારા બાળકને દત્તક આપવા અર્થે સોંપી દેવાનો કોઈ પણ નિર્ણય લેવામાં આવે તે પહેલાં, વિદેશી વ્યક્તિ દ્વારા તેને દત્તક લેવાની શક્યતા સહિત દત્તક વિધાનના તમામ પરિણામો અને અસરો સમજવામાં તેમને સંપૂર્ણ સહાય કરવી જોઈએ અને તેમને સ્પષ્ટપણે જણાવવું જોઈએ કે જો બાળકને દત્તક આપવામાં આવશે, તો તેમના માટે તે બાળકની સાથે ભવિષ્યમાં કોઈપણ પ્રકારનો આગળનો સંપર્ક રાખવો શક્ય બનશે નહીં. ત્યાગ કરવા અંગેનો નિર્ણય લેવા માટે જૈવિક માતાપિતા પર કોઈ પણ પ્રકારનું દબાણ કે અનુચિત પ્રભાવ લાવવામાં આવવો જોઈએ નહીં અને તેઓ બાળકને દત્તક આપવા માટે તેનો ત્યાગ કરવાનો નિર્ણય લઈ લે તે પછી પણ, પોતાના તે નિર્ણય પર પુનર્વિચાર કરવા માટે તેમને આશરે ત્રણ મહિનાનો વધુ સમયગાળો આપવામાં આવવો જોઈએ. પરંતુ એક વખત આવો નિર્ણય લેવાઈ જાય અને તેમને આપવામાં આવેલા આવા વધારાના સમયગાળા દરમિયાન તેના પર પુનર્વિચાર કરવામાં ન આવે, તો તેને સંપૂર્ણપણે અફર ગણાવો જ જોઈએ અને ત્યારબાદ બાળકના વાલી તરીકે તે વિદેશી વ્યક્તિની નિમણૂક માટે અદાલતમાં અરજી દાખલ કરીને,

જૈવિક માતાપિતાનો ફરી કોઈ સંદર્ભ લીધા વિના જ તે વિદેશી વ્યક્તિને બાળક દત્તક આપવાની આગળની કાર્યવાહી શરૂ કરી શકાય છે. તે પછીના તબક્કે, જૈવિક માતાપિતા તે બાળકને દત્તક આપવા માંગે છે કે તેને પાછું મેળવવા માંગે છે તે બાબતે ફરી એકવાર તેમની સાથે વિચાર–વિમર્શ કરવાનો કે તેમની સલાહ લેવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ ઉપસ્થિત થતો નથી ....." [૨. એઆઈઆર ૧૯૮૪ એસસી ૪૬૯ ફકરો ૧૪.]

ઉપરોક્ત અવલોકનો માત્ર એવા બાળકોના સંબંધમાં જ છે કે જેમને સામાન્ય રીતે કોઈ પ્લેસમેન્ટ એજન્સી અથવા અન્ય સંસ્થાને દત્તક આપવા માટે ત્યજી દેવામાં આવ્યા હોય અથવા સોંપવા માંગતા હોય, જ્યાં તેમની અને દત્તક લેનાર માતાપિતા વચ્ચે લેશમાત્ર સંપર્ક હોતો નથી; અને તે એવા કિસ્સાઓને લાગુ પડતા નથી જ્યાં બાળક પોતાના માતાપિતા સાથે રહેતું હોય અને કોઈ ચોક્કસ દંપતી, જેઓ સંજોગોવશાત્ વિદેશી હોય, તેમને દત્તક આપવા માટે સંમતિ દર્શાવવામાં આવી હોય.

આ ચુકાદામાં પાછળથી ફેરફારો કરવામાં આવ્યા છે પરંતુ અનેક ચુકાદાઓમાં તેને પુનઃપુષ્ટ કરવામાં આવ્યો છે. ત્યાર પછીના તમામ કેસોમાં, જો કોઈ ફેરફાર થયો હોય તો તે સંસ્થાઓ મારફતે થતા દત્તક વિધાનો એટલે કે બાળકોના પ્રથમ અથવા દ્વિતીય વર્ગને જ સ્પર્શતો હતો. (જુઓ: લક્ષ્મી કાંત પાંડે વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય, [૧૯૮૫] (સપ્લી.) એસસીસી ૭૦૧, લક્ષ્મી કાંત પાંડે વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, [૧૯૮૭] ૧ એસસીસી

૬૬, લક્ષ્મીકાંત પાંડે વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય, [૧૯૯૧] ૪ એસસીસી ૩૩, સુમનલાલ છોટાલાલ કામદાર અને અન્ય વિરુદ્ધ આશા ત્રિલોકભાઈ શાહ (કુમારી) અને અન્ય, [૧૯૯૫] ૩ એસસીસી ૭૦૦, કર્ણાટક સ્ટેટ કાઉન્સિલ ફોર ચાઈલ્ડ વેલ્ફેર અને અન્ય વિરુદ્ધ સોસાયટી ઓફ સિસ્ટર્સ ઓફ ચેરિટી સેન્ટ ગેરોસા કોન્વેન્ટ અને અન્ય, [૧૯૯૫] સપ્લી. ૪ એસસીસી ૫૨૯, ઈન્ડિયન કાઉન્સિલ સોશિયલ વેલ્ફેર અને અન્ય વિરુદ્ધ આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય અને અન્ય, [૧૯૯૯] ૬ એસસીસી ૩૬૫ અને લક્ષ્મી કાંત પાંડે વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય, [૨૦૦૧] ૯ એસસીસી ૩૭૯.)

આ માર્ગદર્શિકામાં આ અદાલત દ્વારા અનેક ચુકાદાઓમાં આપવામાં આવેલા વિવિધ નિર્દેશોને સમાવિષ્ટ કરીને ઘડવામાં આવ્યા છે અને તે ત્રીજા વર્ગના બાળકોના સંદર્ભમાં અનુસરવાની દત્તક પ્રક્રિયાના નિયમન સાથે કોઈ સંબંધ ધરાવતી નથી, એટલે કે પોતાના જૈવિક માતાપિતા સાથે રહેતા બાળકો કે જેમને કોઈ પરિચિત દંપતીને દત્તક આપવા માંગવામાં આવતા હોય, જેવી પરિસ્થિતિ આ પ્રસ્તુત કેસમાં છે. માત્ર એવા કિસ્સાઓમાં જ જ્યાં કોઈ પ્લેસમેન્ટ ઓથોરિટીનું નિર્વૈયક્તિક ધ્યાન સંકળાયેલું હોય ત્યાં જ આ સમગ્ર પ્રક્રિયાનું અત્યંત ઝીણવટપૂર્વક નિરીક્ષણ કરવાની આવશ્યકતા રહે છે, જેમાં કલ્યાણ મંત્રાલયની સેન્ટ્રલ એડોપ્શન રિસોર્સ એજન્સી (કારા) પાસેથી વાંધા રહિત પ્રમાણપત્ર મેળવવું, માન્યતા પ્રાપ્ત રાષ્ટ્રીય એજન્સી દ્વારા દત્તક વિધાનને પ્રાયોજિત કરાવવું અને માન્યતા પ્રાપ્ત વોલન્ટરી કોઓર્ડિનેટિંગ એજન્સી (વીસીએ) દ્વારા આંતર-દેશીય દત્તક વિધાનની ઊંડાણપૂર્વક ચકાસણી

કરાવવાનો સમાવેશ થાય છે. ખરેખર તો, કેટલીક અપ્રમાણિક કે અનૈતિક પ્લેસમેન્ટ એજન્સીઓ દ્વારા આચરવામાં આવતી ગંભીર ગેરરીતિઓ, ખાસ કરીને બાળકોની ગેરકાયદેસર હેરાફેરી અને તસ્કરીને નાબૂદ કરવાના સ્પષ્ટ ઉદ્દેશથી જ આ માર્ગદર્શિકા હેઠળ કારાની સ્થાપના કરવામાં આવી છે.

માર્ગદર્શિકા હેઠળ, દત્તક વિધાન માટેની અરજી સાથે બિડાણ કરવાનો હોમ સ્ટડી રિપોર્ટ એક વિદેશી અને સૂચિબદ્ધ એજન્સી મારફતે મોકલવો આવશ્યક છે, કે જે કારાને એક નકલ મોકલવાની સાથે સાથે ભારતમાં પણ એક સૂચિબદ્ધ એજન્સી હોવી અનિવાર્ય છે. સદર હોમ સ્ટડી રિપોર્ટમાં નીચે દર્શાવ્યા મુજબની વિગતો સમાવિષ્ટ હોવી આવશ્યક છે:

(એ) સામાજિક દરજ્જો અને કૌટુંબિક પૃષ્ઠભૂમિ;

(બી) ઘરનું વર્ણન;

(સી) ઘરમાં પ્રતીત થતું જીવનધોરણ;

(ડી) પતિ અને પત્ની વચ્ચેના વર્તમાન સંબંધો;

(ઇ) માતાપિતા અને બાળકો વચ્ચેના વર્તમાન સંબંધો (જો કોઈ બાળકો હોય તો);

(એફ) અગાઉથી દત્તક લીધેલા બાળકોનો વિકાસ (જો કોઈ હોય તો);

(જી) દંપતી અને એકબીજાના પરિવારના સભ્યો વચ્ચેના વર્તમાન સંબંધો;

(એચ) દંપતીની રોજગારની સ્થિતિ;

(આઇ) આરોગ્ય સંબંધી વિગતવાર માહિતી જેવી કે ક્લિનિકલ પરીક્ષણ, હૃદયની સ્થિતિ, ભૂતકાળની બીમારી વગેરે (તબીબી પ્રમાણપત્ર વગેરે);

(જે) દંપતીની આર્થિક સ્થિતિ;

(કે) બાળક માટે આવાસની વ્યવસ્થા;

(એલ) શાળાકીય શિક્ષણની સુવિધાઓ;

(એમ) ઘરમાં ઉપલબ્ધ સુખ–સુવિધાઓ;

(એન) ભારતીય બાળકને દત્તક લેવાની ઇચ્છા રાખવા માટેનાં કારણો;

(ઓ) દત્તક વિધાન પ્રત્યે દાદા–દાદી અને સગાં–સંબંધીઓનું વલણ;

(પી) દત્તક લેવાનાર બાળક માટેના અપેક્ષિત આયોજનો;

(ક્યુ) સંભવિત દત્તક લેનાર માતાપિતાનો કાનૂની દરજ્જો.

આ અહેવાલ નોટરી સમક્ષ પ્રમાણિત કરાવવો આવશ્યક છે, જેને વળી કાં તો વિદેશ મંત્રાલયના કોઈ અધિકારી દ્વારા અથવા સંબંધિત વિદેશી દેશના ન્યાય કે સમાજ કલ્યાણ વિભાગના કોઈ અધિકારી દ્વારા અથવા તે દેશમાં આવેલા ભારતીય દૂતાવાસ, હાઇકમિશન કે કોન્સ્યુલેટના કોઈ અધિકારી દ્વારા સાક્ષાંકિત કરાવવો અનિવાર્ય રહેશે.

આ અદાલતના વિવિધ ચુકાદાઓમાં સમાવિષ્ટ આમાંની કોઈપણ જોગવાઈ, વિદેશી મૂળના હોઈ શકે તેવી નિર્દિષ્ટ વ્યક્તિઓને પોતાના બાળકને દત્તક આપવાના વ્યક્તિના અધિકાર અને પસંદગી પર કોઈ અતિક્રમણ કરતી નથી. આવા કેસોમાં અદાલતે ગાર્ડિયન એન્ડ વોર્ડ્સ એક્ટ, ૧૮૯૦ ની કલમ ૭ હેઠળની અરજી પર વિચારણા કરવાની હોય છે અને દત્તક વિધાનના પરિણામો એટલે કે બાળક કાયદેસર રીતે દત્તક લેનાર માતાપિતાના કુટુંબનું બની જશે તે બાબતથી વાકેફ થયા બાદ તથા નાણાં મેળવવા વગેરે જેવાં કોઈપણ બાહ્ય કારણોથી પ્રેરિત થયા વિના બાળકને સ્વેચ્છાએ દત્તક આપવામાં આવી રહ્યું છે; દત્તક લેનાર માતાર્પિતાએ પોતાની યોગ્યતાના સમથ નમાં પુરાવા રજૂ કર્યા છે અને આખરે આ વ્યવસ્થા બાળકના સર્વોત્તમ હિતમાં રહેશે, તે બાબતે ખાતરી થયા પછી જ તેનો નિકાલ કરવાનો હોય છે.

અમારી સમક્ષના કેસમાં જોકે માર્ગદર્શિકા લાગુ પડતી નથી, તેમ છતાં સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ એ એવો પુરાવો રજૂ કર્યો હતો જે હોમ સ્ટડી રિપોર્ટ માટે અપેક્ષિત તમામ વિગતોની પૂર્તિ કરતો હતો. અપીલકર્તાએ સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ સાથેની પોતાની નિકટતા અને તેઓ બાળકી અલકાનું જાણે કે તે તેઓનું પોતાનું જ સંતાન હોય તે રીતે પાલનપોષણ અને સારસંભાળ કરશે તેવી પોતાની દૃઢ માન્યતાને વારંવાર સમર્થન આપ્યું છે. સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ એ દત્તક લેનાર માતાપિતા તરીકે પોતાની યોગ્યતા વાજબી ઠેરવવા માટે પૂરતો પુરાવો રજૂ કર્યો છે. વેનિસ ખાતેની એક સ્થાનિક સરકારી એજન્સી દ્વારા ન્યાયિક રીતે નિર્દેશિત ચકાસણી કરવામાં આવી હતી. તે તપાસ અહેવાલના

પરિણામે ઇટાલીના વેનિસ સ્થિત અદાલત દ્વારા ચુકાદો પસાર કરવામાં આવ્યો છે. દીવાની કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૧૩ હેઠળ આ અદાલત દ્વારા તે ચુકાદો સ્વીકારી શકાય તેમ છે, ખાસ કરીને જ્યારે સામાવાળાઓએ તે તપાસ અહેવાલ અને અન્ય સામગ્રી રજૂ કરી છે કે જેના આધારે તે ચુકાદો આપવામાં આવ્યો હતો.

કેસના સંજોગોમાં, હાઇકોર્ટનો નિર્ણય રદ કરવામાં આવે છે અને ગાર્ડિયન એન્ડ વોર્ડ્સ એક્ટ, ૧૮૯૦ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ ની અરજી મંજૂર કરવામાં આવે છે. અનોખા અને સ્વર્ગસ્થ સુમેર સિંહની પુત્રી એવી બાળકી અલકાને ઇટાલિયન કાયદા અનુસાર દત્તક લેવાના હેતુસર ઇટાલી લઈ જવાની સ્વતંત્રતા સાથે તેણીના વાલી તરીકે સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ ની નિમણૂક કરવામાં આવે છે. જોકે, બાળકીને દેશ બહાર લઈ જવામાં આવે તે પહેલાં નીચેની શરતોનું પાલન થવું આવશ્યક છે:

(૧) સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ જિલ્લા અદાલત, અલવર સમક્ષ બે વર્ષની અંદર બાળકીને દત્તક લેવાની અને જ્યાં સુધી જિલ્લા અદાલતમાં દત્તક વિધાનનો પુરાવો રજૂ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, જો તેવી જરૂર પડે તો, બાળકીને હાજર કરવાની બાંહેધરી સાથેનું સોગંદનામું દાખલ કરશે;

(૨) જ્યાં સુધી બાળકીને કાયદેસર રીતે દત્તક લેવામાં ન આવે ત્યાં સુધી ભારત ખાતે બાળકીના સંભવિત પ્રત્યાવર્તન માટેના વિમાન ભાડાને આવરી લેવા સારુ સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ જિલ્લા અદાલત પાસે રૂ. ૫૦,૦૦૦ (માત્ર પચાસ હજાર રૂપિયા) ની રકમ ડિપોઝિટ પેટે રાખશે; તે રકમ જિલ્લા

અદાલત દ્વારા કોઈપણ રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં ટૂંકા ગાળાની ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટમાં મૂકવામાં આવશે અને તે ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટ રસીદ સગીરા અલકાના જમા ખાતે રાખવાની રહેશે. સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ દ્વારા તેણીને દત્તક લીધાનો પુરાવો રજૂ કરવામાં આવ્યેથી, જમા કરાયેલી રકમ તેના પર ઉપજેલા વ્યાજ સહિત સદર સામાવાળાઓને અથવા તેઓના યોગ્ય રીતે અધિકૃત પ્રતિનિધિને તુરંત જ પરત કરવામાં આવશે.

(૩) સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ એ જિલ્લા અદાલત સમક્ષ સોગંદનામું દાખલ કરીને એવી બાંહેધરી આપવી પડશે કે જ્યાં સુધી બાળકીને કાયદેસર રીતે દત્તક લેવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, તેઓ ફોટોગ્રાફ્સ સહિત બાળકીના કલ્યાણ અને શાળામાં તેણીની પ્રગતિના વાર્ષિક અહેવાલો જિલ્લા અદાલત સમક્ષ રજૂ કરશે અને સરનામામાં કોઈપણ ફેરફાર થાય તો તેની જાણ જિલ્લા અદાલતને કરશે.

આ અદાલતની રજિસ્ટ્રીને આ ચુકાદાની બે નકલો અપીલકર્તાના તારીખ ૧ ઓક્ટોબર, ૨૦૦૩ ના સોગંદનામા અને તેનાં જોડાણોની બે નકલો સાથે ભારત સરકારના કલ્યાણ મંત્રાલયની કારા (સેન્ટ્રલ એડોપ્શન રિસોર્સ એજન્સી) ને મોકલી આપવાનો નિર્દેશ કરવામાં આવે છે, જેમાંથી એક સેટ કારા દ્વારા પોતાની પાસે રાખવાનો રહેશે અને જો કોઈ અનુવર્તી કાર્યવાહી જરૂરી બને તો તેમના રેકોર્ડ માટે બીજો સેટ તેના દ્વારા ઇટાલી સ્થિત સંબંધિત ભારતીય રાજદ્વારી મિશનને મોકલી આપવાનો રહેશે.

અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે અને ઉપર મુજબ તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========